

Norske straffedommer 1953.

Av lagmann TRYGVE LEIVESTAD.

Sikring.

Alkoholmisbruk spiller hyppig en vesentlig rolle i saker om sikring. Dels er det alkohol med i spillet ved forbrytelser som tyveri, bedrageri, vold og utukt. Dels er det også saker hvor alkoholmisbruk er det eneste grunnlag for sikring.

Til avverging av mulige misforståelser fra utenlandske lesere skal det gjøres oppmerksom på at sikring — i motsetning til forvaring — ikke nødvendigvis vil si frihetsberøvelse. En dom på sikring gir i alminnelighet fullbyrdelsesmyndighetene valget mellom en rekke forskjellige forholdsregler, fra de mest lempelige slik som alkoholforbud eller tilsyn, til frihetsberøvelse i form av opphold i sikringsanstalt, tvangsarbeid eller i verste fald fengsel (se strl. § 39). Tanken er at man skal forsøke seg frem og alltid velge det lempeligste middel som tilfredsstillende sikringsformålet.

Den medisinske diagnose som stilles av de psykiatriske sakkynndige i disse saker, mangelfullt utviklede eller varig svekkede sjelsevner, får en inntrykk av er sterkt sosialt farget. Det legges vesentlig vekt på observandens evne til å klare seg selv, og den fare han frembyr for nye straffbare handlinger. Det synes som det kanskje mer blir en kriminologisk diagnose enn en medisinsk. I og for seg er det jo også en slik diagnose retten søker frem til. Men det kan være tvil om det er helt heldig å få den i medisinsk form og autoritet, fra sakkyndige hvis kriminologiske sakkunnskap kan være høyst forskjellig.

En mann f. 1906 hadde i 1928 fått en betinget straff på 60 dager for tyveri — hans eneste dom for forbrytelse. Men senere var han ilagt bot for beruselse ca. 70 ganger på sitt hjemsted, og noen ganger annetsteds. To ganger hadde han vært dømt til anbringelse i tvangsarbeids- eller kuranstalt. Han hadde normal intelligens, var lett å ha med å gjøre, men kryptende slesk og sytende, en konstitusjonell psykopat, sensitiv holdningsløs, med hysteriske trekk. Han ble dømt for beruselse til fengsel i 60 dg. og underkastet vanlig sikring i 5 år. Rt. s. 408.

En 46 år gl. kvinne ble sikret for 5 år, uten at det var nedlagt påstand om straff. Hun hadde et voksent barn utenfor ekteskap, hadde vært gift men var skilt p. g. av alkoholmisbruk, hadde vært botlagt og dømt for beruselse en rekke ganger. En del år tilbake var hun også dømt for galetrafikk og tyveri. Hun stod intellektuelt på 12 årstrinnet, var viljesvak og hysterisk. Hun bodde imidlertid hos en vaktmester hun regnet seg som forlovet med og som var avholdsmann. Byretten fant dette såvidt betryggende at den mente hun burde få en sjangse til. Men før påtalemyndighetens anke 7 uker senere kom opp i HR. var hun anholdt 4 ganger påny for beruselse, og ble da sikret. Rt. s. 1356.

En mann på 60 år var 5 ganger dømt for forbrytelser og forseelser, siste gang i 1946, og ilagt bot for beruselse en rekke ganger. Hans sjelsevner ble betegnet som varig svekkede. Byretten fant imidlertid ikke at han kunne sis å være henfallen til drikk. Han nøt aldri brennevin, men drakk seg av og til beruset på øl. Byretten fant sikring for drastisk. HR. så anderledes på saken. Tiltalte var uten fast bopel, led av smittefarlig tuberkulose og var nektet adgang til Oslo kommunale herberger. Førstvoterende uttalte: „Ved avgjørelsen av om det vil være rimelig å gjøre bruk av sikring, mener jeg at det bør tas hensyn til hva som etter en samlet vurdering best gagnar tiltalte og samfunnet. Jeg fremhever i denne forbindelse spesielt at domfelle er syk og uten evne til å hjelpe seg selv, og at han ikke har fast bopel. Jeg peker også på at de psykiatriske sakkyndige har anbefalt at domfelle sikres“. Tiltalte ble dømt til fengsel i 36 dager for beruselse og sikring i 5 år. Rt. s. 867.

Sikring blir langt hyppigere nytlet overfor vinningsforbrytere enn forvaring som er temmelig sjelden.

En mann f. 1916 hadde vært dømt for vinningsforbrytelser i 1943, 1948 og 1949. Han ble i 1952 felt for 5 mindre tyverier, underslag og bedragerier, og fikk fengsel i 9 mnd. og 5 års sikring.

Domfelle var uekte barn, gift allerede 21 år gl. med en 8 år eldre kvinne han skulle ha barn med, skilt, gift påny i 1947, hadde to barn, skilt lag med hustruen i 1950 og forlovet seg så med en kvinne som slo opp da hun fikk rede på hans fortid. De sakkyndige betegnet tiltalte som mangelfullt utviklet med intelligens under det normale. Men han var flink til å snakke og vinne tillit, og utnyttet dem han kom i kontakt med. Tyveriene var således bl. a. foretatt fra en svoger og domfelles forlovede. Han var overfladisk, ansvarsløs og ustabil — og manglet etter de sakkyndiges syn evne til å føre et ordnet sosialt liv. Rt. s. 404.

En kvinne f. 1908 var dømt 6 ganger, senest i 1951 til 1 års fengsel for tyveri. Desuten var hun ilagt bot for beruselse noen ganger. Hun ble dømt for 5 tyverier og 1 butikk- og 1 restaurantbedrageri til fengsel i 1 år og sikring. Hun hadde 3 ganger før vært idømt sikring, nemlig i 1930, 1939 og 1943. Byretten bemerket om henne at hun ved tiltalende ytre og pen fremtreden og å bløffe med navn på kjente personer forstod å interessere folk hun tilfeldig traff på restauranter, for så å bedra dem forslagent og hensynsløst. De sakkyndige sier om henne: „Hun er den samme viljesvake, forslagne, løgnaktige, tyvaktige, arbeidssky, kokette og innsmigrende „småpике“ som uten hemninger forstår å bedære mannfolk og utnytte sine kontakter.“ Rt. s. 426.

En ung mann f. 1923 var i 1948 dømt for forsøk på bedrageri og underslag, i 1950 i Paris til 1 års fengsel for ran, og i 1952 til 10 mnd. fengsel for utpressing foretatt i utlandet.

I Oslo kom han i homoseksuell kontakt som passiv part med

en 8 år eldre fenrik. Da han skulle sone sin siste dom, ville han skaffe seg penger til å rømme til utlandet. Han lånte av fenrikken som var kasserer ved garden uniform og falsk nøkkel, og stjal kassabeholdningen kr. 32.200. Domfelle ble betegnet som sjelelig mangelfullt utviklet og varig svekket, en funksjonelt anlagt psykopat, kynisk og ubalansert. Han ble dømt til fengsel i 2 år og sikring i 5 år.

Fenriken som var ustraffet, og presset til medvirkning, fikk fengsel i 10 mnd. som HR. gjorde ubetinget. Rt. s. 833.

En ung gutt på 21 år var i 1951 dømt til 120 dagers fengsel betinget for legemsfornærmelse mot unge kvinner. I desember 1952 gjentok han forbrytelsen. Han hadde sittet på en restaurant utenfor byen og drukket til stengt tid. Da han kom ut, så han en pike gå med et fange ved. Han grep henne med begge hender om halsen, klemte til, og slo da hun skrek. Tiltalte var fra et bra hjem, med foreldre og søsken i live. Der var ingen nervøsitet, kriminalitet eller alkoholisme i familien. Han bodde hjemme, og var i fast arbeid på et mekanisk verksted hvor han skikket seg vel. Hans I.Q. var bare 58. Under alkoholpåvirkning ble han aggressiv overfor kvinner. Tiltalte ble dømt for legemsfornærmelse til fengsel i 80 dager. Byretten fant at det var tilstrekkelig til sikring å underkaste ham tilsyn og alkoholforbud. HR. som forutsatte at man ikke gikk lenger medmindre det skulle vise sig nødvendig, antok imidlertid at alkoholforbudet ville bli mer effektivt ved at sikringen omfattet alle midler. Rt. s. 471.

Arbeidsskole.

Påtalemyndighet og domstoler synes stadig å være nokså tilbakeholdende med å sende unge lovovertredere til arbeidsskolen på Berg. De erfaringer som er gjort i den korte tid skolen har vært i virksomhet, har ikke vært udelt gode. De hyppige rømmninger, gjerne i forbindelse med biltyveri og andre forbrytelser, har vakt adskillig oppsikt. — I Rt. 1953 er bare referert en sak om arbeidsskole.

En 18 år gl. gutt hadde foretatt to tyverier på skip. Gutten ble dømt til anbringelse på arbeidsskolen, men anket fordi han heller ville ha betinget straff. Han var blitt morløs allerede 3 år gl., faren var i Amerika og tok seg ikke av gutten som var vokset opp i barnehjem. I hjemmet og på skolen skikket han seg bra, og var forstandsmessig normal. Etter skolegangen hadde han av for sorgen vært anbragt på landet, til han så reiste til sjøs. Her hadde han vært ustadig og lite utholdende. Politilægen anbefalte arbeidsskole, mens lægen ved en psykiatrisk avdeling hvor han var innlagt for nervøs magelidelse ikke ville anbefale arbeidsskole mot guttens vilje. HR. antok at betinget dom med tilsyn ikke ville være tilstrekkelig, og at arbeidsskole ville være det beste. Guttens angst måtte antas å skyldes manglende kjennskap til forholdene ved arbeidsskolen. Rt. s. 756.

Rettsvillfarelse.

Ved kgl. res. av 24/10 1930 var strietapetsering og pålegging av linoleum lagt under håndverksloven som eget bygningstapetseringsfag. Faktisk ble imidlertid slikt arbeid utenfor Oslo-området vesentlig utført av malermestre. Byggstapetsermestre fantes lite utenfor Oslo.

To malermestre i Kristiansand ble av byretten dømt for ulovlig å ha drevet tapetsering. De anket forgjeves over at den kgl. res. hvilte på sviktende faktisk grunnlag, at den hadde vært mangelfullt håndhevet, og at den var uheldig i sine virkninger, idet alle var klar over at det måtte være adgang til å utføre tapetsering for malere når det ikke fantes tapetsere. Dette måtte bli administrasjonens sak å ordne. Men HR. opphevet byrettens dom fordi den hadde antatt at det var tilstrekkelig til å utelukke rettsvillfarelse at malerne ikke hadde latt seg slanse av en anmeldelse som hadde vist til den kgl. res. Førstvoterende uttaler om dette: „Avgjørelsen synes bygget på den oppfatning at en anmeldelse straks og under enhver omstendighet avbryter den gode tro, en oppfatning som etter min mening ikke er holdbar. Det samme antas å gjelde rettens uttalelser om at god tro er utelukket, fordi spørsmålet om lovligheten av virksomheten, da anmeldelsen forelå, var tatt opp til organisasjonsmessig behandling, og fordi tiltalte nr. 1 i et møte i mai 1945 uttalte at han ville se saken som en prinsipp sak og ikke ville påberope seg rettsvillfarelse.“ Rt. s. 267.

Betinget dom.

En sjåffør hadde i 1951 underslått ca. kr. 2400 han hadde innkassert for varer til den bedrift hvor han var ansatt. For dette fikk han 25/3 1952 120 dagers fengsel som betinget dom, med prøvetid 4 år, og særlig vilkår dekning av underslaget med kr. 100 pr. mnd. Da avdragene ikke ble betalt, ble saken innbragt for forhørsretten som besluttet at fullbyrdelsen av dommen fremdeles skulle utsettes med prøvetid 4 år, og avdragene på erstatningen settes til kr. 50 pr. mnd.

4 dager før forhørsrettsdommen hadde domfelte, da som drosjesjåffør, gjort seg skyldig i trafikkforseelser og kjørt i alkoholpåvirket tilstand. HR. fastsatte straffen for dette til fengsel i 60 dager ubetinget som tillegg til den foregående dom, men bestemte at denne fortsatt skulle være betinget på vilkår som før. Rt. s. 176.

Falsk forklaring.

En mann som 3 ganger hadde vært straffet for tyveri og underslag, som hadde vært ilagt bot en del ganger, og i 1944 fått sitt førerkort for bil inndratt for bestandig, hadde til tross for dette kjørt bil. Under politietterforskningen fikk han en kamerat, som hadde vært dømt til fengsel i 6 mnd. for landssvik, til å forklare at det var han som hadde ført bilen, tiltross for at han overhode ikke

hadde vært tilstede. Det var ikke skjedd noen skade, og den uriktige forklaringen ble bare gitt som en vennetjeneste uten tanke på egen fordel.

Byretten dømte kameraten til fengsel i 24 dager for falsk forklaring, og hovedmannen til 75 dager for medvirkning og kjøring uten førerkort. HR. nedsatte straffen til bot kr. 500 subs. fengsel i 21 dg. for den første, og gjorde straffen betinget for den annen. Rt. s. 1411.

I dommen presiserer HR. at generalpreventive hensyn tilsier en streng reaksjon i slike saker hvor etterforskningens effektivitet beror på at en kan stole på de forklaringer som blir gitt. — Hva som er en passende reaksjon er det åpenbart delte meninger om. Falsk forklaring er utvilsomt en meget alminnelig foreteelse, som imidlertid forholdsvis meget sjelden fører til tiltale og fellelse.

Dokumentfalsk.

En mann søkte stilling som verksmester. Han sendte inn en attestavskrift hvor han hadde endret et årstall, og en annen avskrift av en oppdiktet attest. Avskriftene var utført av et avskrivningskontor. Byretten frifant fordi bare bekreftelsen av avskriftenes riktighet gjorde avskriftene til dokument, ikke avskriftene selv, og bekreftelsen var i og for seg riktig nok. HR. fastslo imidlertid at det å forfalske en attest, eller lage en ny falsk attest, og så skaffe seg avskrifter, betegnet en benyttelse av originalenes falske innhold som måtte rammes av bestemmelsen om dokumentfalsk, strl. § 182. Rt. s. 204.

Sedelighetsforbrytelser.

Generalpreventive hensyn vil ved sedelighetsforbrytelser ofte tale mot bruk av betinget dom, mens det på den annen side ofte vil foreligge særlig grunn til å anta at soning ikke er nødvendig for at domfelte ikke skal forgå seg påny. — De høye minimumsstraffer for en rekke sedelighetsforbrytelser gjør at straffen for flere forbrytelser blir svært lite høyere enn for en enkelt forbrytelse.

En fisker og arbeider på 58 år, gift, med to barn, ble funnet skyldig i flere ganger å hatt utuklig omgang med en gutt under 16 år, strl. § 196. Han hadde mangelfullt utviklede sjelsevner, men lagretten svarte nei på spørsmål om det var fare for gjentagelse — forøvrig i strid med de psykiatriske sakkyndige. Lagmannsretten satte straffen til fengsel i 9 mnd. som den av generalpreventive grunner fant ikke burde gjøres betinget. HR. gjorde straffen betinget under henvisning til at tiltalte var tidligere ustraffet, hadde godt skussmål fra naboer og gode ekteskapelige forhold og at det var gått 3 år siden de straffbare forhold. Rt. s. 780.

En gift mann på 26 år ble funnet skyldig i å ha hatt samleie med en pike under 16 år som han tilfeldig hadde truffet og hvis uerfa-

renhet og forsagthet han hadde utnyttet på en larvelig måte. Byretten satte under dissens straffen til fengsel i 7 mnd. mens HR. hevet den til 1 år. 1 dommer stemte for at straffen skulle gjøres betinget. Rt. s. 961.

En lagermann på 30 år, gift, ble funnet skyldig i utuktig omgjengelse en rekke ganger overfor 3 gutter og 1 pike under 14 år, strl. § 195. Videre ble han funnet skyldig i utuktig handling med en pike under 14 år, strl. § 212, 2 ledd, og i tyveri for flere tusen kroners verdi fra det lager hvor han arbeidet. Tiltalte hadde normal intelligens, hadde vært fenrik men måttet slutte p. g. av underslag, levet i ekteskap han betegnet som godt, hadde god økonomi idet han var barnløs og konen var yrkeskvinne, og hadde brukt tyvekoster bl. a. til å lokke barn til seg med. Han ble betegnet som en person med mangelfullt utviklede sjelsevner. Lagmannsretten satte straffen til fengsel i 4 år, med 5 års sikring. Minimumsstraffen for en enkelt overtredelse av strl. § 195 er 3 år. HR. satte imidlertid straffen ned til fengsel i 3 år og 3 mnd. under henvisning til den idømte sikring. Rt. s. 1156.

Ærekrenkelse.

Den såkalte Bamble sak i 1952 vakte stor oppmerksomhet og ble utførlig referert og kommentert i pressen. 3 medlemmer av den stedlige Indremisjons styre var satt under tiltale for injurier mot sognepresten. En noe uvanlig prosessledelse med sterkt personlige meningsytringer bidrog også til å gjøre forhandlingene underholdende. Dommerens moraliserende tone kommer sterkt frem i den meget utførlige dom, som ble stadfestet av HR., dog med noen bemerkninger om at sorenskriveren var gått svært vidt i å karakterisere hovedpersonen. Saken gir et greit bilde av hvordan brødnid og ondskap kan utfolde seg i kristelig forklledning.

Pastor B. Ø. kom til Bamble som hjelpeprest og sekretær i Indremisjonen. Da soknepresten ble forflyttet, søkte B. Ø. embelet. Det ble samlet inn 2000 underskrifter med anmodning om å få ham til sokneprest. I menighetsrådet fikk han halvdel av stemmene. En annen ble imidlertid utnevnt, og hjelpepreststillingen ble inndratt.

I Indremisjonens navn skrev B. Ø. til det sted hvor den nye sokneprest før hadde vært for å få ufordelaktige opplysninger. Hele styret reiste dit for å foreta undersøkelser. På grunnlag av dette kom styret med uttalelser om at det var glede i den annen menighet over at man var blit presten kvitt, samtidig som man beklaget Bamble som fikk en så løgnaktig og falsk prest. Han hadde underslått en fyllepen og en brannsprøyte, vakt indignasjon, lagt klokkeren for hat, blandet seg bort i alt mulig, og mistet tilliten som prest og sjelesørger.

Pastor B. Ø. som sekretær og drivende kraft i forfølgelsene ble dømt til fengsel i 120 dg. betinget, formannen, en eldre gårdbru-

ker som hadde støttet foreningens sekretær, til bot kr. 1000, subs. fengsel i 30 dg., og et styremedlem, en sjåffør, til bot kr. 250, subs. fengsel i 15 dg. Rt. s. 435.

Fengsel i 1 år, mortifikasjon og inndragning av to skrifter var den uvanlig strenge reaksjon for injurier, strl. §§ 247 og 248, overfor en eldre forretningsmann. Han hadde vært medlem av N.S. og hadde vært dømt for landssvik. I skriftene hadde han rettet voldsomme anklager mot to dommere som hadde behandlet hans landssviksak og mot en rekke personer og myndigheter som hadde hatt med landssvikere å gjøre. Rt. s. 566.

En grossist fabrikerte cowboyhatter og søkte om mønsterbeskyttelse for dem. Han viste to dukkefabrikanter hatten. Kort etter så han at disse avverterte cowboyhatter tilsalgs. Han henvendte seg til en sakfører som skrev til dukkefabrikken at den omsatte en nøyaktlig kopi av den mønsterbeskyttede hatt, og forlangte salget stanset. Grosserereren skrev selv til fruene til den ene og forklarte henne sitt syn på forholdet, og at hennes mann hadde opptrått i strid med god forretningsskikk. Endelig skrev sakføreren til Oslo Handelsstands 50 Mannsutvalg med spørsmål om ikke fabrikantene hadde opptrått i strid med god forretningsskikk.

Fabrikantene som hadde tatt skritt til produksjon av cowboyhatter lenge før de fikk se grossererens hatt, forlangte beskyldningene tatt tilbake. Sakføreren trakk tilbake sin henvendelse til 50 Mannsutvalget. I byretten ble grosserereren dømt til bot kr. 500 subs. fengsel i 21 dager for ærekrenkelse, strl. § 247, og hans beskyldninger mortifisert. Retten fant at grosserereren måtte være ansvarlig for de beskyldninger hans sakfører hadde fremført på grunnlag av de opplysninger grosserereren hadde gitt. HR. opphevet dommen forsåvidt angikk brevet til fabrikken selv, fordi det ikke var gjort rede for hvorvidt grosserereren kunne regne med at brevet ville bli lest av tredjemann. Forøvrig ble dommen og straffen opprettholdt. Rt. s. 1588.

Tyveri.

En mann var straffet 3 ganger for grovt tyveri. For 3 nye grove tyverier ble han dømt til fengsel i 2 år og 6 mnd. Bestemmelsen i strl. § 263, 2 ledd om at den som har vært straffet 3 eller flere ganger for grovt tyveri eller ran, skal straffes med minst fengsel i 2 år ble nyttet. Domfelte anket forgjeves med den begrunnelse at den første dom bare gjaldt forsøk på grovt tyveri, og at straffen da hadde vært gjort betinget og var sonet sammen med straffen etter den annen dom, slik at han hadde sonet bare to ganger før. To dommere i HR. dissenterte, idet de mente at loven burde forstås slik at den krevet at tiltalte måtte ikke bare være dømt 3 ganger, men også ha sonet 3 ganger for at minimumsstraffen skulle komme til anvendelse. Rt. s. 648.

Mindretallets fortolkning ville innskrenket bestemmelsens rekkevidde enn ytterligere. Den er fra før sterkt begrenset ved strl. § 61 som bl. a. bestemmer at skjerpel straff ikke kommer til anvendelse hvis det er gått mer enn 6 år fra fullbyrdelsen av den foregående dom. Det forstås slik at det ikke må være gått mer enn 6 år fra den første straff til det fjerde forhold hvor minimumsstraffen er aktuell. Det skal nokså stor iherdighet og forholdsvist rimelige straffer til for at bestemmelsen skal bli aktuell. — Ellers kan bestemmelsen virke noe vilkårlig fordi det ofte kan bli noe tilfeldig hvorvidt flere forhold blir pådømt i en sak eller blir oppdelt i flere.

Særlig stor betydning har det vel neppe om § 263, 2 ledd kan nyttes eller ikke, idet det neppe lett bør være aktuelt med en lavere straff enn 2 år ved såvidt hyppige grove tyverier eller ran som det da blir spørsmål om. En kan som eksempel vise til Rt. s. 788. Byretten hadde dømt en 26 år gl. mann til fengsel i 2 år og 4 mnd. under henvisning til § 263, 2 ledd. HR. fant at bestemmelsen var anvendt med urette fordi domfelle hadde vært under 18 år ved sin første forbrytelse, jfr. strl. § 61, men fant ingen grunn til å sette straffen ned.

Heleri og etterfølgende bistand.

En tømmermester i 40-årene, gift, formue kr. 25.000, inntekt kr. 17.000 — fikk forespørsel om han ville være med på en forretning som gjaldt bukser. Han skjønnte det dreiet seg om tyvegods, fra en militærleir. Han samtykket, og var med sin bil med på å hente tyvegodsset og bringe det til Oslo. For dette ble han dømt etter strl. § 320, etterfølgende bistand, til fengsel i 90 dager betinget, og til å tåle inndragning av den bil som hadde vært brukt. HR. var enig i at generalpreventive grunner tilsa inndragning, da biler blir brukt ved et stigende antall tyverier. Rt. s. 893.

Militær strafferett.

Med de store styrker som holdes inne til militærøvelser til enhver tid, er det naturlig at det blir adskillige militære straffesaker. Av en noe særegen karakter er de som gjelder militærnekting, og også saker om ansvar for ulykker under militærtjeneste. En viss risiko vil uvegerlig være forbundet med våpenøvelser, og faren for ulykker ved feil og forsømmelser er nærliggende.

En mann på 37 år hadde gjort militærtjeneste ialt 5 ganger, senest i 1949. Senere hadde han sluttet seg til sekten Jehovas vitner, og blitt militærnekter. Han unnlot derfor å svare på krigstjenestekort han mottok. Med 3 mot 2 stemmer fant HR. at den religiøse overbevisning som kunne fritta ham for straff for militærnekting, ikke kunne fritta ham for plikt til å svare på krigstjenestekort. Mindretallet mente at tiltalte måtte kunne høres med at også dette var en militær tjenesteplikt. Rt. s. 216.

En 20 år gl. læregutt hadde gjort ca. 6 mnd. militærtjeneste som hjelpemannskap. Han hadde aldri fått opplæring i behandling av ammunisjon eller skyting. Under vaktjeneste hadde han fått utlevert 8 skarpe skudd, som ikke var krevet tilbake. Han ble gjort til lagfører under en nattmanøvre, hvor det skulle skytes med løs ammunisjon. Han fikk utlevert løs ammunisjon, men tok også med seg noe mer han hadde funnet for å kunne skyte mer. Han ble dog under øvelsen klar over at han hadde fått med fler patroner enn han hadde regnet med. Under et angrep avfyrte han et skudd mot veien hvor han lå. Ved rikosjettering drepte en del av projektilet en soldat, en del såret en annen i underlivet, og en del traff en tredje uten å volde skade. Krigsretten dømte soldaten til fengsel i 30 dager betinget for uforsiktig behandling av våpen og ammunisjon med døden tilfølge, mil. strl. § 75. HR. gjorde straffen ubetinget. Rt. s. 882.

En 23 år gl. fenrik skulle undervise en tropp om sprengstoff. Han demonstrerte sprengning av en boks med 1 kg. sprengstoff ved å tenne lunten og kaste boksen ut i fjæren fra en skrent ved sjøen. Steinspruten som oppstod drepte 1 mann, såret to alvorlig så den ene ble 65 %, den annen 50 % invalid. En fjerde og fenriken selv ble lettere rammet.

Krigslagmannsretten fant at fenriken manglet kvalifikasjoner som instruktør, men at han likevel måtte være klar over at han ikke tok nødvendige sikringsiltak. Den dømte ham etter mil. strl. § 78 for forsømmelighet med døden til følge til 120 dg. fengsel betinget. Rt. s. 904.

En ulønnet løytnant, medisinsk student, gjorde tjeneste som sjef for et kompani av medisinere. Han hadde planlagt en øvelse med vading med utstyr, gevær og ryggsekk over en elv. Under utmarsjen viste det seg at elven var så dyp at det måtte svømmes. De som ikke var sikre svømmere, fikk gå tilbake. Under svømmingen kom et par mann i den første tropp i alvorlige vansker. I neste tropp gikk det bedre. I tredje og siste tropp druknet 3 mann. Retten fant at tiltalte hadde forsømt å gi de nødvendige instruksjoner om vanskene og å ta sikkerhetsforanstaltninger. Han ble dømt etter mil. strl. § 78, forsømmelighet med døden til følge, til fengsel i 75 dg. betinget. En domsmann, en oberst, stemte for friinnelse. Rt. s. 913.

Straffeprosess. Vitneplikt.

En redaktør skrev i sin avis en artikkel „Forsøk på voldtekt i Harstad“ og omtalte noen tilfeller. Han ble pålagt å oppgi sine kilder, og denne avgjørelse ble stadfestet av HR.s kjæremålsutvalg. Da redaktøren fortsatt nektet å oppgi kilde ble han i medhold av strps. 1 § 189, 1 besluttet holdt i fengslig forvaring til han oppga kildene, dog ikke utover 3 mnd. Hans kjæremål ble forkastet. Rt. s. 127.

Trygve Leivestad.